

Burseryds kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Burseryds socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Burseryds kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Burseryd socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 2019-038

Rapport och foto: Charlotte Mårland

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

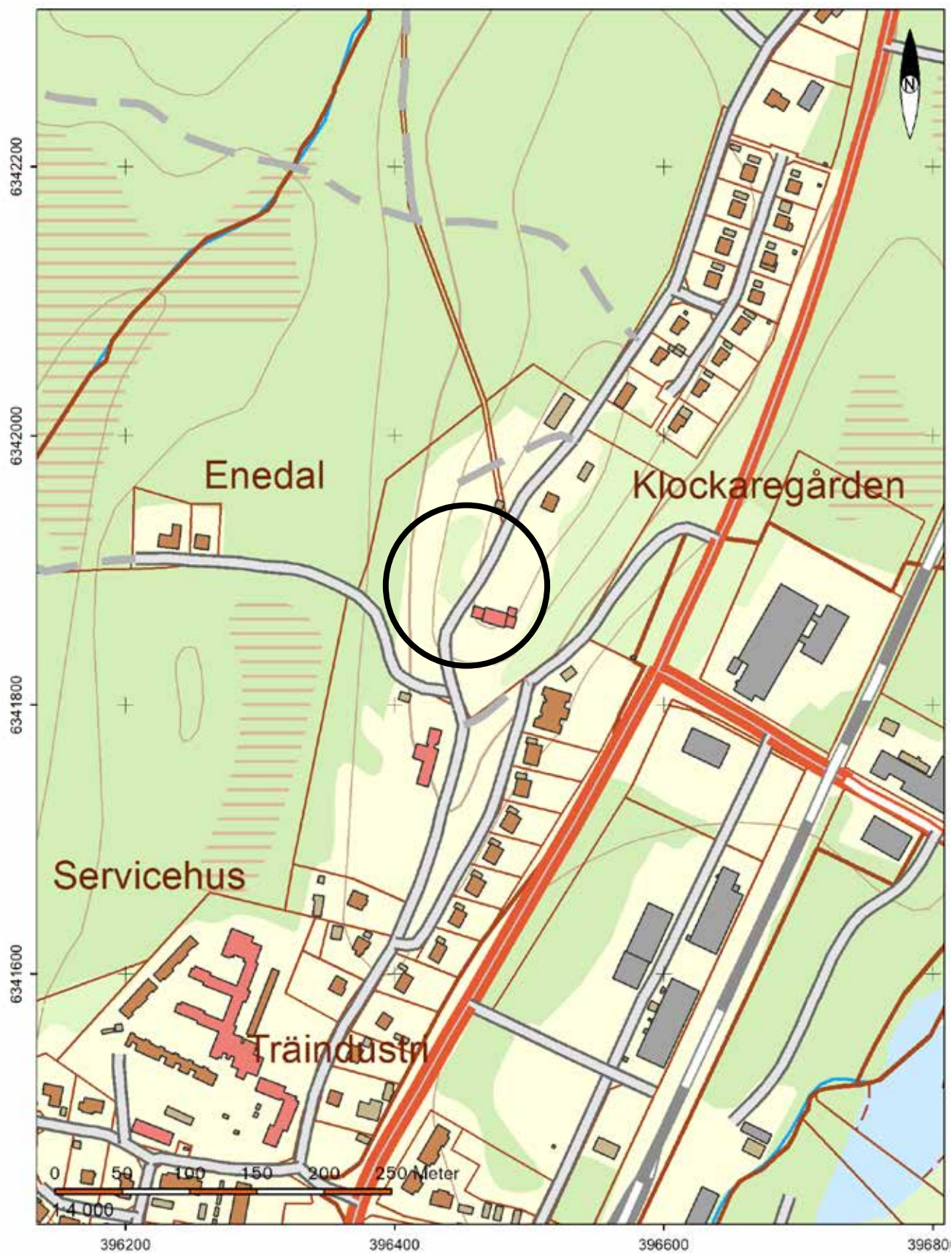
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2020

Innehåll

Inledning.....	5
Inventeringens uppläggning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik.....	6
Tre vanliga gravvårdstyper.....	8
Lagstiftning.....	8
Kulturmiljölag (1988:950).....	8
1 kap. Inledande bestämmelser.....	8
4 kap. Kyrkliga kulturminnen.....	9
Begravningslag (1990:1144).....	9
7 kap. Gravrätt.....	9
Gravrättens upphörande.....	10
Allmänna skötselråd.....	11
Burseryds kyrka och kyrkomiljö.....	12
Kyrkogårdens historia.....	12
Beskrivning av kyrkogården idag.....	13
Allmän karaktär.....	13
Omgärdning.....	13
Ingångar.....	14
Vegetation.....	14
Gravvårdstyper.....	14
Byggnader.....	15
Beskrivning av kvarter.....	15
Kvarter A.....	15
Allmän karaktär.....	15
Gravvårdstyper.....	15
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	15
Kvarter B.....	16
Allmän karaktär.....	16
Gravvårdstyper.....	16
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	16
Kvarter C – E.....	17
Allmän karaktär.....	17
Gravvårdstyper.....	17
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	17
Kvarter F – K.....	18
Allmän karaktär.....	18
Gravvårdstyper.....	18
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	18
Kvarter L – O.....	19
Allmän karaktär.....	19
Gravvårdstyper.....	19
Kulturhistorisk bedömning och karaktär.....	19
Händelsehistorik.....	20
Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet.....	21
Att tänka på i förvaltning av kyrkogården:.....	22
Administrativa uppgifter.....	23
Arkiv.....	23
Tryckta källor och litteratur.....	23
Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar.....	24

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Gislavedspastorat har Jönköpings läns museum tagit fram föreliggande inventering och förslag till bevarandeplan för Burseryds kyrkogård. Fältarbetet har genomförts under sommaren 2019. Resultatet har därefter diskuterats med uppdragsgivaren och sammanställts under vintern 2020.

Kyrkogårdar och begravningsplatser utgör en viktig del av landets kulturarv och deras kulturvärden regleras av kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar kan också skyddas av begravningslagen. I första hand är det Svenska kyrkan som har ansvar för att förvalta detta kulturarv med hänsyn till dess värden. Därför är det angeläget att kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden kartläggs och preciseras. En viktig del av värdena ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara till hjälp och vägledning vid vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen kan även fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av olika ärenden.

Inventeringens uppläggning

Rapporten omfattar en översiktlig historik över kyrkogården, en beskrivning med fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriska värden samt avslutningsvis en katalog över särskilt värdefulla gravar.

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering på kyrkogården samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit aktuella kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur, exempelvis hembygdslitteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens historia.

För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården i allmänhet har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv, utan kan vara föremål för omvärderingar. Vid bedömningen har hänsyn tagits till varje enskild kyrkogårds historia och egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför planerade förändringar eller större underhållsåtgärder krävs i regel tillstånd från länsstyrelsen.

En av landers få bevarade kyrkobalkar finns i Brandstorp i Habo kommun.

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård, Vårgårda kommun.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. Gravarna och deras utsmyckning redovisas i tabellform med text och fotografier samt på en gravkarta. De kulturhistoriskt värdefulla gravarna är kategoriserade i två grupper: *I. Mycket värdefulla* (som i första hand föreslås bevaras på plats) och *II. Värdefulla* (som bör bevaras eller återanvändas på plats eller i andra hand placeras på annan del av kyrkogården beroende på vari värdet består).

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Charlotte Mårland vid Jönköpings läns museum under 2019. Vid urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har samråd förts med pastoratet.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen och i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravnings seder är att platsen för begravingarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur, men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, som ibland kunde vara manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hörde även stigluckan, som både hade en symbolisk och praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man gravsätte snarare folk efter deras gårds- eller bytillhörighet i grupperingar med olika form, vilket var en förkristen sedvänja. Till ovanligheterna hörde att man satte en vård över graven. Gravar markerades istället endast av en jordhög. Om en vård trots allt sattes upp var den vanligen av trä, men sten eller smide förekom undantagsvis. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården även på ett nyttobetonat sätt, där exempelvis hö kunde bärgas.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjades förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 hade många landsortskyrkogårdar kvar den ålderdomliga ängskaraktären. Förnyelsevägen började i städerna genom nya bestämmelser om externa begravningsplatser. Gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjöds av hygieniska skäl och i stället skulle friliggande begravningsplatser förläggas utanför städerna. Denna process inleddes på 1780-talet och en tydlig kunglig förordning från 1815 angav att begravingar innanför stadskärnan måste upphöra och att begravningsplatser – utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – skulle anläggas

utanför stadsområdena. År 1805 beslutades dessutom att staten genom sin myndighet Överintendentsämbetet skulle ansvara och ha överinseende över att kyrkogårdar och begravningsplatser blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anlades många begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anlades med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man tillhörde ersattes nu av kategorierna köpegravar respektive allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades ofta med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgärdningar. Andra begravdes kostnadsfritt utmed den så kallade allmänna linjen. Där gravsattes man tätt i en kronologisk ordning allt eftersom dödsfallen inträffade. Man begravdes således oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast små, oansenliga och inte särskilt varaktiga. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde å ena sidan och allmänt område å den andra speglade ett socialt uppdelat samhälle.

Trädkransen utefter kyrkogårdens yttre begränsningar introducerades först på städernas begravningsplatser, men nådde under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med ett hängande växtsätt. I början av 1900-talet planlades även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas – skogskyrkogården. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. Endast sällan eller i begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922.

Vid 1900-talets mitt var kyrkogårdarna särskilt utvecklade, men nu inleddes en period av förenkling och rationalitet. Företeelsen med allmänna linjen levde kvar till mitten av 1900-talet, men upphörde officiellt 1964. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgärdningar och grusbäddar för att ersätta det med mer lättskötta gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglades på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar och oftast i ett liggande format.

Från och med 1980-talet blev gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar

Åsenhöga ödekyrkogård (Gnosjö kommun). På denna kyrkogård är mycket av den ålderdomliga, ängsliknande karaktär, som varit vanlig i äldre tid bevarad.

På de mer påkostade köpegravarna var både gravvård och inhägnad omsorgsfullt utformade. Här ett exempel från Norra Solberga kyrkogård i Nässjö kommun.

På kyrkogården i Ingatorp (Eksjö kommun) kan man uppleva den allmänna linjens gravområde med små anspråkslösa vårdar tämligen intakt.

Ett exempel på en gravvård från 1960-talet på begravningsplatsen i Aneby.

från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds. Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också exempelvis minneslundar för aska som grävs ner anonymt utan plats för namn, men med gemensam plats för blommor. Ett annat alternativ är askgravlundar, där den plats var och en begravts på markeras.

Tre vanliga gravvårdstyper

Det finns en stor variation vad gäller gravvårdarnas utformning, men här presenteras tre typer som är särskilt vanliga.

Från det sena 1800-talet fram till 1920-talet var det vanligt att köpegravar förseddes med påkostade vårdar med stående format. Det kunde vara högresta bautastenar, obelisker och liknande. Dessa vårdar restes ofta över samhällets övre skikt och inte sällan är de försedda med både titel, namn, årtal, hemvist och ett bibelcitat. Vårdar av denna typ är ofta påtagligt karaktärskapande och betydelsefulla i kyrkogårdsmiljön. De kan också ha ett konstnärligt värde.

I kontrast till de mer påkostade gravvårdarna finns de mindre stenarna, som restes inom den allmänna linjen. Dessa har ofta en rektangulär form utan utvecklad utsmyckning. Texten är ofta lakonisk – förnamn, ofta men inte alltid efternamn, hemvist och årtal. Dessa enkla vårdar är i sig inte iögonfallande, men berättar ändå om en viktig del av det äldre gravskicket och samhällets hierarkiska organisation.

Tiden efter andra världskriget medförde en långtgående förenkling av gravvårdarna, som samtidigt skapade en likriktning. Stenarna tillverkades maskinellt och det fanns ofta en standardiserad uppsättning symboler som kunde tillföras och kombineras. Kyrkogårdsmiljöer som domineras av dessa stenar kan naturligtvis också ha ett kulturhistoriskt värde, men då är det i regel inte de enskilda vårdarna som är intressanta utan snarare helheten.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i kulturmiljölagen som begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölag (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548).

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I värden av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,
 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning.
- Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärdning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning, nya belysningsinstallationer.

Begravningslag (1990:1144)

7 kap. Gravrätt

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen.

Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Ibland uppstår frågan om ansvar och skydd för en enskild gravvård. Så länge gravrätten inte gått ut ägs gravvården m.m. av gravrättsinnehavaren. När gravrätten gått ut övertas ansvaret av upplåtaren, vilket oftast är pastoratet. Om gravvården således står kvar på den tillhörande graven ger begravningslagen ett skydd. Om gravvården däremot flyttas till en annan plats på kyrkogården eller förvaras i kyrkobyggnaden kan det vara aktuellt att föra in den i kyrkans inventarieförteckning.

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas, utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga och kan motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, biologisk påväxt och väder.

Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten) och järn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller åtgärd.

En orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material.

En annan orsak är nederbörd och biologisk påväxt av lavar, alger och mossor. Dessa gynnas av att en sten står skuggigt och fuktigt. Liggande hållar och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hållar rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hållar av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning permanent eller under vinterhalvåret för att motverka frostsprängning.

Vårdar och gravstaket av järn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias metallen från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mörja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anförtros åt hantverkare eller konservator med erfarenhet av järnslagningar.

Rostande förankringsjärn och dubbar är en annan vanlig orsak till skador. När järnet rostar och utvidgar sig så sprängs stenen. Ett viktigt arbete är därför utbyte av beslag och dubbar av järn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta sker det i första hand av estetiska skäl. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet och kunna tolka och uppleva inskriptioner eller utsmyckningar. Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa eller diskmedel och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid för detta är tidig vår och sen höst då exempelvis lavar är mer aktiva och mjuka då. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt, men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas. Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

Marschaller och stearinljus kan avsätta sot eller stänk på gravvårdarna. Detta kan förebyggas genom att exempelvis använda lämpliga hållare.

Biologisk påväxt, troligen rödalger, på en gravvård på Villstads kyrkogård i Gislaveds kommun.

Kalksten har en förmåga att spjälka sig och spricka. Denna sten på Forserums kyrkogård i Nässjö kommun kräver insatser av en stenkonservator.

Burseryds kyrka och kyrkogård i ett odaterat fotografi taget före 1892 visar en tidstypisk kyrkogård med ängslig karaktär.

Fotografi: C. Lindstén (JLM)

Ihrfors teckning av Burseryds kyrkogård från 1880-talet visar tydligt gravkullarna, endast ett fåtal gravar markerades med gravvårdar.

Burseryds kyrka och kyrkomiljö

Burseryds socken utgör en skog- och mossrik bygd vid gränsen mot Västergötland. Terrängen är bitvis kuperad. Fornlämningsbilden domineras av järnålder. Sockennamnets ändelse på –ryd tyder på att bygden bröts först vid den tiden. Namnet uppträder i skrift första gången 1350. Några stora gods har inte funnits i socknen med undantag för ett par smärre säterier. Jordbruksenheterna har varit små och uppfödning av boskap för avsalu i Borås och Göteborg var åtminstone på 1700-talet en viktig inkomstkälla. 1906 drogs Västra centralbanan (Landeryd – Falköping) genom socknen och en station förlades nedanför kyrkbyn, vilken därmed kom att expandera till en mindre tätort med omfattande industri, bl.a. Burseryds Tråd- och spikfabrik.

Samhället Burseryd ligger tämligen centralt i socknen invid Västerås dalgång. Bebyggelsen präglas till stor del av egnahem och villor. På platsen sammanstrålar vägar från Bosebo och Håcksvik i norr, Södra Hestra i söder samt Villstad och Smålandsstenar i öster. Kyrka och kyrkogård ligger på en nord-sydlig åsrygg i norra änden av samhället med sank skogsmark i väster och ådalen med järnvägen samt nuvarande landsvägssträckningen i öster. Längs åschrönet löper den gamla landsvägen. I backen söder om kyrkan ligger församlingshem och pastorsexpedition, en länga från 1962 med utbyggnad i vinkel och souterrängvåning. Fasaderna är klädda med gul lockpanel och de valmade sadeltaken med tegel. I anslutning finns asfalterade parkeringsplatser, liksom norr om kyrkogården. Vid de sistnämnda står en timrad bod i två våningar med svale och torvtäckt tak, eventuellt ett gammalt sockenmagasin. Norr om kyrkogården befinner sig även Klockaregården. På slänten öster om kyrkogården, liksom i väster växer några gamla karaktärsskapande ekar. Kyrkan är uppförd 1752 av timmer och försedd med torn i väster 1793. Fasaderna är sedan en renovering vid 1800-talets slut klädda med vitmålad fjällpanel. Det branta sadeltaket är täckt med spån.

Kyrkogårdens historia

Kyrkogården var ännu fram till 1800-talets mitt uppdelad efter byar och inom dessa grifteplaner gårdsvis. De tre ingångarna i norr, söder och väster hade timrade stigluckor, vilka enligt en uppgift från 1798 var spånade. 1838 revs stigluckorna i söder och väster för att ersättas med stenstolpar och trägrindar, sedermera smidesgrindar. Vid samma tid övergick man på biskopens inrådan från begravnings byavis till linjebegravning. Köpegravar var ännu 1909 något som inte förekom. 1843 hade församlingen dock upplåtit ett jordparti norr om kyrkan som familjegrav åt kronfogde Wallerström som tack för "nit" och "tjänstaktighet". 1844 revs den norra stigluckan. 1866 utvidgades kyrkogården

åt söder och 1899 åt norr. Ett teckning från 1880-talet av Eric Ihrfors ger en god bild av hur kyrkogården då såg ut. Gravarna markerades som regel endast av jordkullar, ett fåtal gravar hade en stenvård. 1907 gjordes en utvidgning väster om landsvägen. 1948 godkändes ett förslag till kyrkogårdens ordnande, upprättat av arkitekt Bent Jörgen Jørgensen, Växjö. Vad detta inbegrep är inte klart. 1961 gjordes en utvidgning av 1907 års kyrkogård mot norr. Förslaget upprättades av den modernistiska landskapsarkitekten Sylvia Gibson, Göteborg, och trädgårdskonsulenten Gunnar Bergfeldt, Jönköpings läns hushållningssällskap. Den kraftiga lutningen föranledde omfattande terrasseringsar. Granit till murarna hämtades från Ilabäck i Villstad. 1964 uppfördes ett bårhus ritat av byggnadsingenjör Lars-Göran Lindstén. 1981 ordnades en ny parkering norr om kyrkogården med asfalterad gång fram till handikappanpassad entré på tornets nordsida. Arkitekt var Per Rudenstam. Sannolikt vid detta tillfälle asfalterades övriga gångar på kyrkogården. Under hela efterkrigstiden har gamla vårdar avlägsnats från sina platser och placerats längs kyrkogårdsmuren i norr och på en del av senaste utvidgningen. Samtidigt har grusbäddar och häckar avlägsnats från de flesta gravplatser. 1999 uppsattes lyktstolpar på kyrkogården. Vid okänt tillfälle har järnstaket uppsatts kring en stor del av gamla kyrkogården.

Beskrivning av kyrkogården idag

Allmän karaktär

Kyrkogården består av en gammal och en nyare del, åtskilda av den f.d. landsvägen mot Bosebo. Gamla kyrkogården intar ett krönläge öster om vägen medan den nya kyrkogården ligger i slänten vid vägens västra sida. Söder om nya kyrkogården står ett bårhus. Gamla kyrkogården har en nord-sydlig utsträckning som följer terrängen. Kyrkan delar kyrkogården i en nordlig och en sydlig del, den södra sluttar åt syd och sydost. Norr om kyrkan återfinns kvarter A och B, längs östra kyrkogårdsmuren kvarter C. Kvarter D utgör en triangel söder om långhuset och kvarter E upptar kyrkogårdens sydvästra del. På nya kyrkogården bildar kvarter F – K den äldsta delen från 1907 i söder och kvarter L – O den nyare delen från 1961 i norr.

Omgärdning

Gamla kyrkogården omges av kallmurar av marksten, till stor del från 1866 och 1899. Kring kyrkogårdens södra del och längs hela östra sidan är de stödmurar av omkring en meters höjd. Stenarna är beväxta med mossor, sedum och ormbunkar. På murkrönen i södra hälften och östra muren sitter av säkerhetsskäl svartmålade järnstaket som tillkom under mitten av 1990-talet, det är oklart om tillståndets sökts för ändringen. Staketet är tillverkat och monterat av smeden Stig Larsson från Lida, Burseryd. Kring 1907 års

Kyrkogårdens äldre del präglades vid mitten av 1900-talet av häckomgärdade grusgravar utan separerade grusgångar. Flygfotografi, 1941. (JLM)

Den gamla kyrkogården omgärdas av kallmurar som under mitten av 1990-talet kompletterats med ett smidesstaket.

Majoriteten av de äldsta vårdarna är placerade i den gamla kyrkogårdens nordvästra hörn där de står uppradade längs muren.

Utvidgningen från 1961 har kraftiga murar och tidstypiska eftrekrigstida vårdar. Landskapsarkitekten Sylvia Gibson som ritade utvidgningen hör till de centrala gestalterna inom svensk modernistisk landskapsarkitektur.

kyrkogård är i söder och väster kallmurade stödmurar av samma karaktär som ovan nämnda. Mot vägen i öster är en låg stödmur av tuktad och fogad granit. På alla murarna sitter järnstaket av samma slag som ovan. Dess berättigande på såväl södra som östra muren kan ifrågasättas p.g.a. i söder den ringa höjden och det uppskjutande murkrönet, i öster en befintlig vägbalk. 1961 års kyrkogård avgränsas åt väster av en hög stödmur av kanthuggen, kallmurad granit, krönt av järnräcke som ovan. Längs östra sidan är en kort sträcka kallmur.

Ingångar

Gamla kyrkogården har två stora ingångar i söder och väster. Den södra befinner sig mitt på denna kortsida och den västra är i linje med tornporten. Båda har tuktade granitstolpar från 1800-talet med fasade hörn. Endast den södra har kvar sitt smidda grindpar från samma tid. Västra ingången har vidare tre trappsteg av tuktad granit med smidesräcken. De båda ingångarna i norr saknar såväl stolpar som grindar. I östra kyrkogårdsmuren finns en smärre murtrappa med sentida järngrind. 1907 års kyrkogård har i sitt avfasade sydöstra hörn en ingång med smidd pargrind och granitstolpar med fasade hörn från anläggningstiden. 1961 års kyrkogård har ingång mitt för gamla kyrkogårdens västentré. Det smidda grindparet från 1907 satt tidigare i en nu borttagen nordingång. Det hänger mellan två kanthuggna granitstolpar.

Vegetation

Egentlig trädkrans finns inte kring någon av kyrkogårdarna utan omgivande vegetation ramar in dem. Utanför gamla kyrkogårdens östra mur växer gamla ekar och lönnar. Väster om nya kyrkogården är tät lövvegetation, bl.a. stora gamla ekar. Innanför gamla kyrkogårdens norra mur växer ett par lönnar och en gammal blodbok. På nya kyrkogården har sparats fem stora, gamla ekar i karaktärsskapande syfte.

Gångsystem

Gångarna går på såväl gamla som nya kyrkogården mellan gravkvarteren och är alla asfalterade. Den stora gången från södra ingången på gamla kyrkogården kantas av låga stödmurar innan den delar på sig och omgärdar kvarter D. Ytan mellan västra ingången och kyrkporten är belagd med tuktade gråstenshällar.

Gravvårdstyper

Kyrkogården kan uppvisa gravkonst från medeltiden fram till idag. Med stor sannolikhet medeltida är de hällar som ingår i stödmurarna innanför södra ingången med ristade kors. Från 1600- och 1700-talen finns enkelt huggna vårdar i granit med ristade inskriptioner. Ett par exempel finns på smidesvårdar från samma tid. Från den första industriella gravkonstproduktionen stammar

några gjutjärnsvårdar från 1800-talet. Med sekelskiftet 1900 kom högresta, maskintillverkade gravvårdar av granit i form av bl.a. obelisker och bautastenar, sin tids statusmarkörer efter döden. Under mellankrigstiden fick stenarna en annan form, låg och bred. Ofta gavs de klassiserande drag med tempelgavel och kolonner. En stor del av gravarna från förra sekelskiftet och tiden fram till 1950 har haft grusbädd och inramning, vanligen med häck, av vilket idag endast ett fåtal exempel kvarstår. Under efterkrigstiden blev vårdarna enklare i sina former samt mer uniforma. Detta gravskick kan betraktas som ett uttryck för ståndssamhällets slutliga utjämning. I senare tid har vårdarna en mer individuell prägel med avseende på material och form. Det förekommer även att äldre vårdar återanvänds genom att de vänds eller får sin gamla inskription borthuggen, i det förra fallet behåller vården sin personhistoriska information.

Byggnader

Bårhuset från 1964 är uppfört av lättbetong med ljusgrå lockpanel. Östra kortsidans pardörrar är klädda med kopparplåt. Det flacka sadeltaket täcks av svartmålad skivtäckning. I västgaveln sitter en fönsterslits.

Bårhuset ligger strax söder om 1907 års utvidgning och har en stramt utformad fasad.

Beskrivning av kvarter

Kvarter A

Allmän karaktär

Kvarter A är en något utfylld platå med kallmurad stödmur av marksten i öster och söder. I det sydöstra hörnet är en trappa av gråstenshällar. I östra hälften är nord-sydliga rader av kistgravar med vårdarna vända mot väster. I nordvästra hörnet är ett kvadratisk område med urngravar från 2000 till idag.

Gravvårdstyper

Kistgravarnas vårdar är från 1936 – 51 med den för tiden vanliga låga profilen, endast en av de tre familjegravarna har en mer storskalig sten. Nästan alla vårdar är av svart granit. Några har genom sin form med utskjutande flyglar uppenbarligen haft grusbädd från början. Endast två vårdar bär titel: nämndemannen och åkeriägaren. Urngravarna har små rundade naturstenar. Två äldre vårdar står även längs den norra muren.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarter A har ett begränsat vårdbestånd från 1930 – 50-talen med tidstypisk låg profil. Den ursprungliga karaktären med grusbäddar och inhägnader är idag borta, varför endast ett par vårdar med titel och en mer storskalig vård har ett kulturhistoriskt värde. Ett nytt område med urngravar speglar vår tids gravsed. Ett gestaltningsmässigt värde finns i kvarterets avgränsande stödmurar med trappa.

Kvarter A har ursprungligen bestått av grusgravar, idag är enbart gavelstenen intakt på vissa av gravarna och markerar därigenom kvarterets tidigare gestaltning.

Kvarter B har likhet med kvarter A haft grusgravar, enskilda gavelstenar och grupper med gravhällar berättar om den tidigare utformningen.

Den äldsta vårdan är rest över prosten Gaslander och står troligen på ursprunglig plats strax norr om kyrkan.

Kvarter B

Allmän karaktär

Kvarter B vid kyrkans nordsida sluttar svagt åt öster. Gravarna ligger i nord-sydliga rader med vårdarna övervägande vända mot öster. Längs den västra muren står en rad med äldre vårdar uppställda

Gravvårdstyper

Gravvårdbeståndet är blandat såväl till ålder som form. Äldst är en handhuggen parsten i sandsten från 1793 över prosten Johannes Gaslander, vilken troligen är kyrkogårdens äldsta vård på ursprunglig plats. Från omkring 1900 märks två mycket högresta gravvårdar, en bautasten respektive ett hjulkors, båda i ljus granit. I övrigt är det vårdar med låg profil från 1900-talets förra hälft och mitt. Ovanlig i sin form är en urna på sockel. Ursprungligen har de flesta gravarna haft grusbädd och inhägnad. Idag återstår bara en grusgrav från 1934 i oförändrat skick. Flertalet vårdar bär titel: hemmansägare, lärarinna, fanjunkare, kyrkovärd, landsfiskal, häradsskrivare, kronolänsman, kantor och folksskollärare, läraoverksadjunkt, småskollärarinna.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarter B har ett blandat gravvårdsbestånd med höga kulturhistoriska värden. Den äldsta vårdan över prosten Gaslander är en handhuggen 1700-talssten som troligen står på ursprunglig plats. Denna speglar den lokala gravkonsten innan industrialismen. Högresta vårdar från förra sekelskiftet ger ett dynamiskt intryck av kvarteret. Av det tidigare allena rådande gravskicket med grusbäddar kvarstår idag endast en, vilken har ett pedagogiskt värde. De många vårdarna med titel visar att kvarteret haft en viss status och de förmedlar även person- och lokalhistoria.

Kvarter C – E

Allmän karaktär

Kvarter C – E upptar den södra och östra delen av den gamla kyrkogården. Gravarna ligger i nord-sydliga rader med vårdarna vända mot gångarna. Kvarter C är i sin södra del något terrasserad. En mindre del av gravarna är familjegravar.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet domineras av låga, rektangulära stenar från omkring 1940 fram till idag. Ett mindre antal äldre, mer högresta vårdar finns dock. Äldst är en obelisk i röd granit från 1876 följt av fyra gjutjärnskors från 1877 – 97. Vanliga former är obelisk och bautasten, men även mindre vanliga typer finns, exempelvis en trädstam av granit från 1893 och en bautasten med ekrelief från 1923. Två kyrkoherdegravar finns i närheten av kyrkan, en obelisk från 1894 över H.D. Östberg och ett marmorkors från 1958 över W. Harsten. Flera vårdar bär titel: landsfiskal, kyrkovärd, lantbrukare, hemmansägare, löjtnant, järnhandlare, skräddarmästare, lärarinna, korpral, byggmästare. Tidigare upptogs kvarteren helt av grusgravar med främst häckinramning. Endast fyra grusbäddar finns idag kvar, alla med stenram. I viss utsträckning har äldre vårdar i sen tid återanvänts. Vid södra ingången finns nio gråstenshällar i stödmuren, varav åtminstone sju har inristade kors, ringkors eller inskriptioner och sannolikt är medeltida gravstenar.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarter C – E har genom borttagning av grusbäddar, häckar och många äldre vårdar en idag utslätad karaktär. Låga mellan- och efterkrigstida vårdar dominerar intrycket. En kontrast mot dessa utgör den handfull högresta granitvårdar från förra sekelskiftet som signalerar sin tids ståndssamhälle. De få kvarvarande grusbäddarna har ett värde som vittnesbörd om ett tidigare allenarådande gravskick. Några gjutjärnskors speglar den första industriella gravkonstproduktionen, knuten till bygdens järnbruk. De kulturhistoriska värdena ligger i de äldre vårdar som finns kvar, de står för historiskt djup och dynamik. Vårdar med titlar berättar om socknens historia. Omistliga är de korsristade hällar som sannolikt är medeltida.

Kvarter C utgör kyrkogårdens östra kvarter och har idag en blandad karaktär med vårdar från olika epoker.

Längs gången som separerar kvarter C och E är nio gråstenshällar placerade vilka sannolikt är medeltida gravvårdar som pryds av kors, ringkors eller inskriptioner. Stenarna kan med fördel flyttas då placeringen medför en risk för skador vid exempelvis snöröjning.

Utvidgningen från 1907 består av kvarter F – K och ligger öster om den gamla kyrkogården.

Tidstypiska vårdar från perioden har ofta en slipad dekor, flera berättar även om yrkestitlar och hemvist.

Kvarter F – K

Allmän karaktär

Kvarter F – K tillkom 1907. Områdets norra del är terrasserad i fyra nivåer (kvarter F, H, J, K) med gravarna längs nord-sydliga små gångar. Terrasserna kantas av kallmurade stödmurar av småskalig marksten. Området knyts samman vid sin södra sida av granittrappor, längs vilka ett svartmålat järnstaket sträcker sig. En stor gammal ek växer i områdets sydöstra hörn. Den lägre liggande södra delen (kvarter G och H) består av gravar längs kyrkogårdsmuren och ett oregelbundet kvarter med gravar vända mot gångarna. I det sistnämnda växer en hängalm, ett s.k. sorgeträd. Ett fåtal gravar är familjegravar.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet utgörs nästan uteslutande av låga gravstenar från mellan- och efterkrigstid, de äldre ofta i svart granit och de yngre i ljus. Ett fåtal vårdar från tiden åren runt 1930 har en mer högrest form. Under en häll från denna tid ligger kyrkoherde C.O. Carlsson. Några av de senare vårdarna har ett mer påkostat utförande än den vanliga rektangulära formen. Flera av gravarna från 1900-talets förra hälft har haft grusbädd. I viss mån har äldre vårdar återanvänts i sen tid. Några vårdar bär titel: fabrikör, lantbrukare, svenskamerikan, urmakare, hemmansägare, föreståndarinna, byggmästare, inspektor.

Kulturarhistorisk bedömning och karaktär

1907 års kyrkogård har ett tidstypiskt mellan- och efterkrigstida gravvårdsbestånd med låg profil. Vissa av vårdarna besitter ett kulturarhistoriskt värde genom titel eller konstnärlig utformning. I övrigt ligger värdet i områdets gestaltningsmässiga kvaliteter med kallmurade terrasser. En gammal ek och ett sorgeträd utgör stämningsskapande inslag.

Kvarter L – O

Allmän karaktär

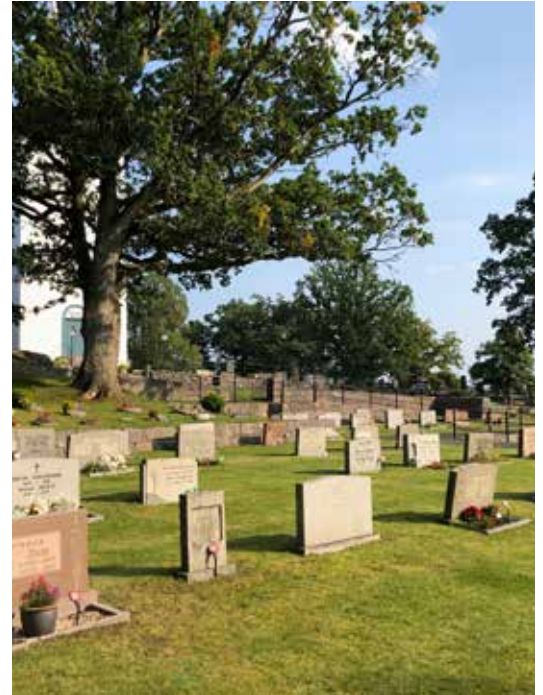
1961 års kyrkogård är terrasserad i tre nivåer. Mellan nedre och mellersta terrassen är en hög kallmurad stödmur av kanthuggen granit, krönt av ett svartmålat järnräcke. I sydöstra hörnet är två ramper som förbinder de olika nivåerna. Även dessa kantas av ett järnräcke. Mellan nedre och mellersta nivån går vidare en granittrappa med järnräcke. Den mellersta terrassen förbinds även med en parkeringsyta via en stig med smal granittrappa. På nedre och mellersta terrassen är nord-sydliga rader av kistgravar med vårdarna vända mot gångarna. På översta terrassen som är en slänt finns urngravar placerade mellan utsparade lövträd.

Gravvårdstyper

Gravvårdsbeståndet utgörs uteslutande av låga, rektangulära vårdar från 1962 till idag. Stenar från 1960- och 70-talen dominerar med ett avskalat formspråk, ofta i grå granit. De yngre har en större variation i material. Familjegravar och titlar förekommer inte. Urngravarna har små rundade naturstenar och enkla liggande stenar från 1986 till idag.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Det kulturhistoriska värdet på 1961 års kyrkogård är främst kopplat till de gestaltningsmässiga kvaliteter som de kallmurade terrasserna står för med ett stramt modernistiskt ideal. Den enhetliga, låga profilen på vårdarna speglar folkhemmets kollektivistiska kyrkogårdsideal.

Utvidgningen från 1961 består av kvarter L – O och har en tidstypisk utformning med kraftiga stramt utformade murar.

Vårdarna är tidstypiska och håller alla samma höjd, ofta i en avskalad formgivning utan dekor.

Händelsehistorik

Medeltid

Kyrkogården anläggs.

1838 – 44

Rivning av stigluckor. (Ny Smålandsbeskrifning)

1866

Utvidgning åt söder. (Ny Smålandsbeskrifning)

1899

Utvidgning åt norr. (Ny Smålandsbeskrifning)

1907

Ny kyrkogård i väster. (Andersson)

1948

Tillstånd för omläggning av gamla kyrkogården. Arkitekt Bent Jörgen Jörgensen, Växjö. (JLST)

1961

Utvidgning av nya kyrkogården. Landskapsarkitekt Sylvia Gibson, Göteborg. Trädgårdskonsulent Gunnar Bergfeldt, Jönköpings läns hushållningssällskap. (JLST)

1964

Bårhus. Byggnadsingenjör Lars-Göran Lindstén. (JLST)

1981

Handikappanpassad entré. Arkitekt Per Rudenstam, Huskvarna. (JLM)

1990-tal

Järnstaket monteras på kyrkogårdsmurarna. Smed Stig Larsson, Burseryd.

2013

Askgravlund. Arkitekt Lars Redegård, Kalv. (JLM)

Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet

Burseryds kyrkogård har medeltida ursprung. Om detta minner idag endast några korsristade hållar vid södra ingången. Kyrkogården består av en äldre del i öster vilken fick sin nuvarande utsträckning under 1800-talet och en yngre del i väster från 1907 samt 1961. De båda delarna skiljs åt av en gammal landsväg. Gamla ekar och lövvegetation inramar kyrkogården.

Den gamla kyrkogården har en utsträckt form som bestäms av den åsrygg den ligger på. Kyrkogården omges av kallmurar från 1800-talet, till stor del stödmurar, på vilka i sen tid rests svarta järnstaket. Ingångarna i väster och söder har granitstolpar från 1800-talet och den södra en smidesgrind från denna tid. De gångar som sammanlänkar kyrkogården och definierar gravkvarteren är idag asfalterade, detta i kombination med omfattande borttagande av kvarterens grusbäddar, gravinhägnader och äldre stenar har lett till ett utslätande av kyrkogårdens karaktär. Det kulturhistoriska värdet ligger i övergripande strukturer och enskilda gravvårdar. Mellan- och efterkrigstidens låga vårdar dominerar intrycket på större delen av kyrkogården. Dock finns en handfull äldre, vanligen högresta vårdar, främst i norr och vid kyrkan. Dessa ger ett historiskt djup och en viss dynamik åt kyrkogården. Äldsta vårdar på ursprunglig plats är en parsten från 1793. Denna liksom flera enkla stenar från samma sekel, sekundärt placerade längs kyrkogårdsmuren, speglar den hantverksmässiga gravkonsten i bygden innan industrialismen. Till denna räknas även två smideskors vilka efter renovering är placerade på kyrkans vind. Några gjutjärnskors speglar den första industriella gravvårdsproduktionen, knuten till bygdens järnbruk. Endast ett fåtal grusgravar kvarstår i oförändrat skick, varför dessa är av ett pedagogiskt intresse. Vårdar med titel besitter lokal- och personhistoriska värden. Några kyrkoherdegravar visar på Burseryds historia som moderförsamling.

Nya kyrkogården tillkom 1907 och utvidgades kraftigt 1961 genom landskapsarkitekt Sylvia Gibson. Den sluttande terrängen har föranlett omfattande terrasseringar med kallmurade stödmurar, vilka är kyrkogårdens särdrag. De flesta murkrön är försedda med järnstaket av samma slag som på gamla kyrkogården. I sin stora mängd ger de bitvis ett oroligt intryck. Även här är gångarna asfalterade. Entréerna bär konstrika smidesgrindar från 1907. Gravvårdsbeståndet präglas helt av mellan- och efterkrigstidens låga gravvårdar, vilka kan ses som uttryck för ståndssamhällets utjämning under 1900-talet. Titlar och familjegravar förekommer endast på den södra delen från 1907. Karaktären är i hög grad efterkrigstida genom frånvaron av grusbäddar, vilket tidigare funnits på den södra delen. Där kvarstår endast ett stämningsskapande sorgeträd. I två hörn av norra delen har borttagna vårdar från gamla kyrkogården samlats, dessa besitter person- och lokalhistoriska värden. Två

sentida områden med urngravar på gamla och nya kyrkogården speglar vår tids gravsed samt en askgravlund anlagd år 2013.

Kyrkogårdar rymmer information om personer, gårdsnamn och försvunna yrken. På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar och gravrätter ändras. Det är dock viktigt att man i den långsiktiga förvaltningen är uppmärksam på att bevara de olika delarnas karaktär och att gravvårdar från olika tider finns representerade.

Att tänka på i förvaltning av kyrkogården:

- Skillnaden mellan kyrkogårdens äldre och yngre del.
- Kallmurar, granitstolpar, smidesgrindar, äldre träd och växter, terrasseringar och gångnät är viktiga delar av kyrkogårdens gestaltning.
- Vårdar äldre än 1850 eller av järn bör finnas med på kyrkans inventarieförteckning.
- Restaurerade smidesvårdar placerade på kyrkvinden skall finnas med på kyrkans inventarieförteckning.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... 2019-038
Beställare:..... Gislaveds pastorat
Inventering och rapportansvarig:..... Charlotte Mårland
Rapportgranskning:..... Anders Franzén
Län:..... Jönköpings län
Kommun: Gislaveds kommun
Socken:..... Burseryds socken
Fastighetsbeteckning:..... Burseryds kyrkogård

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings arkiv, med kopior ur ATA. (JLST)

Växjö stifts frågelista om kyrkogårdar 1949.

Tryckta källor och litteratur

Burseryds socken. Smålandsstenar 1981.

Gullbrandsson, Robin. 2007. *Burseryds kyrkogård, Kulturhistorisk karakterisering och bedömning. Burseryds socken i Gislaveds kommun. Jönköpings län, Växjö stift. Jönköpings läns museum, Byggnadsvårdsrapport 2007:110.*

Hellman, Caroline. *Västbokrönika i ord och bild. Växjö* 1944.

Kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag för Gislaveds kommun. Jönköpings läns museum 1981.

Ny Smålandsbeskrifning Västbo härad. Växjö 1909.

Rogberg, Samuel. *Historisk beskrifning om Småland. Karlskrona* 1770.

Sverige. Geografisk beskrivning, Del IV. Stockholm 1931.

Sveriges bebyggelse. Landsbygden, Jönköpings län IV. Uddevalla 1957.

Urval Kulturhistorisk värdefulla gravar

Klass 1

Avser gravplatser av mycket högt kulturhistoriskt värde, vilka skall bevaras utan förändringar. Värdet kan bestå av olika delar. Det kan vara personhistoriskt, konsthistoriskt, socialhistoriskt, teknikhistoriskt, lokalthistoriskt för att nämna några perspektiv. Ålder, representativitet, unicitet, miljöskapande verkan och kvalitet är förstärkande faktorer.

Klass 2

Gravplatser av högt kulturhistoriskt värde. Gravarna i denna grupp har antingen ett miljöskapande värde genom sin form och/eller material eller har ett värde knutet till personhistoria eller titel som berättar något om samhället under gången tid. Dessa gravar bör bevaras utan förändring, men det kan vara acceptabelt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, eller flytta vårderna till en museal uppställning om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
A -	Låg vård i svart granit med slipad dekor. Sekundärt uppställd.	J. LINDGREN *1835 †1926 HUSTRUN NORA *1840 †1923 APPLAGÅRD VILA I FRID	Klass 2 Tidstypisk vård, fåtal bevarade vårdar från perioden på kyrkogården. Hemvist.	
A -	Hög vård med ekbladsdekor i relief. Sekundärt uppställd.	JOHANNES DAVIDSSON *1835 †1914 HANS MAKÅ KRISTINA HARALDSDOT: *1828 †1910 SV. PS. 221 V.3	Klass 2 Tidstypisk vård med relief.	
A 5	Mellanhög gavelvård i svart granit.	ÅKERIÅGAREN KARL NILSSON *1888 †1939 HUSTRUN MAGNHILD *1897 †1973	Klass 1 Tidstypisk gavelvård. Titel.	
A 9	Gavelvård med högre mittparti i svart granit.	C. BLOMQUIST FAMILJEGRÄV CARL *1882 †1951 JENNIE *1883 †1936 SKIFTEN	Klass 1 Tidstypisk bred gavelvård, ursprungligen grusgrav med stenram.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS AD †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS FIDA 1750	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS BOD ANO 1737	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS IKBD 1788	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS ILD 1710	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	†	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS PH 1744	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.		Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IH- IPAS 178-	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	Svårläst, möjligen OS LID	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS IWS 1714	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	†	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS KND 170-	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	S FDPS 1784	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS LIDAMO 1729	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	† † IHS ANNO 1724 † ISD †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

B -	Gjutjärnskors utan dekor.	ELLEN	Klass 1 Gjutjärnsvård av enklare utformning. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS MAG---	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors utan dekor.	LISEN	Klass 1 Gjutjärnsvård av enklare utformning. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS KNDO ANO 1780	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors med genombruten dekor. Avbrutet.	MANNEN SVEN ANDERSSON FRÅN MÖRKEBO	Klass 1 Gjutjärnsvård, dekorativ utformning. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning. Vården bör åtgärdas av metallkonserverator.	

B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS ABD 176-	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors utan dekor.	MINNE ÖFVER FLICKAN FINA ERIKA ERIKSDOTTER FRÅN VECKESBO * 28/1 1869 † 5/12 1869	Klass 1 Gjutjärnsvård av enklare utformning. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS IS:HA ANO 1773	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors med genombruten dekor.	HÄR HVILAR JOHANNES JOHANSSON FR. LALABO *1812 †1885 OCH HANS HUSTRU LOTTA JOHANSDOTTER *1812 †1892	Klass 1 Gjutjärnsvård, dekorativ utformning. Hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors med genombruten dekor.	MINNE ÖFVER KYRKOVÄRDEN ABRAHAM SVENSSON FRÅN FROSTNÄS HÖKAG. FÖDD 20 SEPT. 1816 DÖD 17 MARS 1867 REST AF EN TACKSAM SON	Klass 1 Gjutjärnsvård, dekorativ utformning. Titel., hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

B -	Gjutjärnskors utan dekor.	ANNA	Klass 1 Gjutjärnsvård av enklare utformning. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Gjutjärnskors utan dekor.	MARIA WALLERSTRÖM	Klass 1 Gjutjärnsvård av enklare utformning. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS 1769 †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IHS KID 1689	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
B 4	Mellanhög vård samt två hällar i rosa granit.	KANTORN OCH FOLKSKOLLÄRAREN AUG. SANDSTRÖM *1863 †1955 HILDA SANDSTRÖM *1864 †1956 LÄROVERKSADJUNKTEN INGE SANDSTRÖM *1909 †1976 SMÅSKOLLÄRARINNAN GUNHILD SANDSTRÖM *1898 †1995	Klass 1 Tidstypiska gravvårdar. Titlar. Verksam vid Burseryd kyrka.	

B 5	Bautasten i rosa granit.	KRONOLÄNSMANNEN ABRAHAM GUSTAF SETH 1825 - 1896 CAROLINA SETH F. WALLERSTRÖM 1825 - 1885 KONSERVATORN KARL ADAM SETH 1850 - 1909 PS. 484	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Titlar, psalmboksreferens.	
B 7	Högt genombrutet ringkors i granit.	RUDOLF BORGS FAMILJEGRÄV SV. PS. 252	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård.	
B 10	Tre mindre hällar i svart granit.	FIL. KAND. ÅKE SLETTENGREN *1901 †1927 SV.PS. 660 EVA SLETTENGREN F. SETH *1867 †1947 SV.PS. 586 HÄRADSSKRIVAREN ALFRED SLETTENGREN *1850 †1925 SV.PS. 492:11	Klass 1 Tidstypiska hällar. Titlar, psalmboksreferenser. Troligen ursprungligen placerade på grusgrav.	
B 12	Dubbelsten i sandsten med text i relief.	HÄR UNDER WILAR FÖR DETTA JOHANNES GASLANDER FÖD D. 25 AUGUS: 1718 STUDENT 1738 PRÄST 1744 MAGISTER 1748 GIFT 1758 KYRKOHERDE I BURSERY 1758 HÄRADSPROST ÖFVER WÄSTBO 1780 DÖD D. 11 MAJ 1793 OCH DES HUSTRU ANNA CHRISTINA ALMQVIST FÖD D. 8 MARS 1734 DÖD D. 1 ? 1817	Klass 1 Förindustriell vård. Titel, levnadsbeskrivning, hemvist. Verksam vid Burseryds kyrka. Spjälkningar och sprickor förekommer, vården bör åtgärdas av stenkonserverator.	
B 18	Mellanhög svart vård flankerade av stenklot.	KYRKVÄRDEN A.J. DAVIDSSON *1846 †1937 LENA MARIA DAVIDSSON *1846 †1928 LILLA GÖTSBO FAMILJEGRÄV	Klass 1 Tidstypisk vård. Titel, hemvist.	

B 23	Hög vård i rosa granit med dekor i relief. Sekundär inskription.	HELGE ANDERSSON *1910 †1984 AGNES ANDERSSON *1910 †1994	Klass 2 Tidstypisk vård med dekor i relief. Omslipad.	
B 24	Mellanhög vård i svart granit, ursprungligen krönt av urna eller dylikt.	LÄRARINNAN EMMA EKSTRÖM LUNDSTEDT *1879 † I RÄTTVIK 1950 ANDERS MAGNUS EKSTRÖM *1819 †1904 HANS HUSTRU LOVISA *1836 †1906	Klass 1 Ovanligt utformad vård med dekorativ palare. Tltel.	
C -	Förindustriell handhuggen granitvård.	† †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Förindustriell handhuggen granitvård.	† † †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C -	Förindustriell handhuggen granitvård.	† †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

C -	Förindustriell handhuggen granitvård.		Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C 6a	Mellanhögt gjutjärnskors med genombruten dekor, bibelcitats på baksidan.	MINNE ÖFVER HISTRUN ANNA BRITTA JOHANS DOTTER FRÅN RÖSHULT FÖDD D. 9/11 1834 DÖD D. 3/5 1897 MIN SJÄL VÄNTAR ALLENAST I STILLHET EFTER GUD DEN MIG HJÄLPER DAV. 62 V.2.	Klass 1 Gjutjärnsvård, med dekorativ utformning. Hemvist, bibelcitats med referens. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
C 6b	Mellanhögt gjutjärnskors med genombruten dekor, bibelcitats på baksidan.	MINNE ÖFVER HEMMANSÅGAREN JOHAN PETTER EMANUELSSON FRÅN RÖSHULT FÖDD D. 20/7 1835 DÖD D. 15/6 1884 JESU KRISTI GUDS SONS BLOD RENAR OSS AF ALLA SYNDER JOH. 1. EP. 1:7	Klass 1 Gjutjärnsvård, med dekorativ utformning. Titel., hemvist, bibelcitats med referens. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning. Vården är bruten vid basen, bör åtgärdas av metallkonservator.	
C 12	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor i relief.	HEMMANSÅGAREN AUGUST JOHANSSONS PÅBO FAMILJEGRAV	Klass 1 Tidstypisk vård med slipad dekor. Titel, hemvist.	
C 19	Mellanhögt kors av gjutjärns med genombruten dekor.	MINNE AF FREDERINA CHARLOTTA PETTERSDOTTER FR. HÄLLABÄCK *1866 †1884 FÖRÄLDRA KÄRLEKEN RESTE VÅRDEN SV. PS. 494 4.V.	Klass 1 Gjutjärnsvård, med dekorativ utformning. Hemvist, psalmboksreferens. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning. Korsarm med skada samt äldre lagning.	

C 27	Mellanhög vård i svart granit.	BANVAKTEN P.J. LARSSONS FAMILJEGRÄV	Klass 1 Tidstypisk familjevård. Titel - järnvägen.	
C 57	Hög vård i rosa granit med dekor i relief. Sekundär inskription.	HEMMANSÄGAREN AUGUST LARSSON *1844 †1914 HANS MAKAS JOSEFINA *1851 †1923 VALTER LARSSON *1920 †2013 HANS MAKAS ALMUT *1930 †2002 ÖNNABO	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med dekor i relief. Titel, hemvist.	
C 76	Mellanhög vård i röd granit.	PASTOR OSCAR ALMQVIST 1900 - 1990	Klass 2 Sentida vård. Titel - frikyrkorörelsen.	
C 88	Grusgrav med stenram, mellanhög vård.	LANDSFISKALEN GUSTAF SETH FAMILJEGRÄV	Klass 1 Tidstypisk grusgravsanläggning med generations- gravar. Titel.	
C 89	Grusgrav med stenram, mellanhög vård.	PER TYKESSONS FAMILJEGRÄV	Klass 2 Tidstypisk grusgravsanläggning med gavelsten och urnor.	

C 90	Ett par höga vårdar i svart granit i olika utförande.	FRU IDA ÖSTBERG FÖDD 1836 DÖD 1908 SV. PS. 477 EMMY ÖSTBERG *1870 †1938 HERRE FÖRBÄRMA DIG ÖFVER MIG. KYRKÖHERDEN HANS DAVID ÖSTBERG *1834 †1894 DEN TILL MIG KOMMER, HONOM KASTAR JAG ICKE UT. JOH. 6:37 BURSERYDS PASTORAT RESTE VÅRDEN.	Klass 1 Två höga vårdar med olik utformning. Titel - verksam vid Burseryds kyrka. Bibelreferenser. Vårdarna ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	
C 91	Mellanhög vård i rosa granit, dekor i relief.	WILH. HARALDSSONS FAMILJEGRAV KRUBEBO	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med dekor i relief. Hemvist. Vården ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	
C 95	Hög vård i svart granit krönt av kors.	KYRKOVÅRDEN ANDERS JOHANSSON FR. SKIFVEBO *1839 †1899 HUSTRUN ESTER *1846 †1932 SALIGA ÄRO DE BARMHÄRTIGE TY DEM SKALL SKE BARMHÄRTIGHET	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, hemvist, bibelcit. Vården ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	
C 102	Hög vård formad till avbruten trädstam.	ALFRED PERSSON *1864 †1895 ARTHUR PERSSON *1898 †1952 LALABO	Klass 1 Karaktärsskapande högre naturromantisk vård. Hemvist. Tidstypisk plantering med funkia. Vården ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	
C 105	Hög vård med dekor och textplatta i relief.	HÄR VILAR LANDTBROKAREN P.E. JOHANSSON *1833 †1919 H. MAKÅ PETRONELLA *1841 †1893 SONEN C.J. PETERSON *1868 †1909 FR. N. FROSTNÄS	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Titel, hemvist. Vården ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	

C 112	Mellanhög handhuggen vård i granit.	MINNET EFTER HUSTRUN JOHANNA SANDÉN FRÅN BETARO F. 1833 D. 1892	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård, handhuggen inskription. Hemvist. Vården ingår i en rad med flera äldre vårdar på ursprunglig plats.	
D 11	Hög vård i svart granit, slipad dekor.	HUSTRUN LYDIA CHRISTINA DAVIDSDOTTER FR. S:Å STAFÅS *1840 †1895 SV. PS. 473	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med dekor i relief. Hemvist, psalmboksreferens.	
D 12	Hög vård i svart granit, slipad dekor.	F.D. HEMMANSEGAREN PETTER CARLSSON FR. LÅNGHULT MATTSA *1822 †1902 HUSTRUN ANNA PETERSDOTTER *1816 †1895 SV. PS. 483 V. 7-8 HVILA I FRID	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård med dekor i relief. Titel, hemvist, psalmboksreferens.	
D 21	Grusgrav med stenram, mellanhög bred gavelvård.	KARL J. EMANUELSSONS HOLGRYTE FAMILJEGRAV	Klass 2 Grusgrav med gavelsten. Hemvist	
D 22	Mellanhögt gjutjärnskors med genombruten dekor, gjuteristämpel ÅRÅS på baksidan.	HÄR HVILAR KYRKOVÅRDEN JOHANNES BENJAMINSSON FR. LÅNGHULT SKÄTTEG. F. 13 DE. 1833 D. 28 AP. 1877	Klass 1 Gjutjärnsvård, med dekorativ utformning. Titel, hemvist. Vårdar av järn bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

D 28	Hög vård i röd granit.	LANDTBRUKAREN JOH:S STROM FRÅN TOVASJÖ *1817 †1876 HANS MAKAS INGA LOVISA *1834 †1885 DERAS BARN TEODOR *1869 †1875 ULRIKA *1874 †1875 VENDELA *1876 †1877 SELMA *1871 †1891 LÄR OSS BETÄNKTA ATT VI DÖ MÅSTE PÅ DET VI MÅ FÖRSTÅNDIGE VARDAS D. PS. 90 V.12.	Klass 1 Karaktärsskapande högre vård. Barnadödlighet. Titel, hemvist, bibelreferens.	
E -	Förindustriell handhuggen granitvård.	†	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
E -	Förindustriell handhuggen granitvård.	† †	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
E -	Förindustriell handhuggen granitvård.		Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
E -	Förindustriell handhuggen granitvård.	IH- NIA INISII-	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	

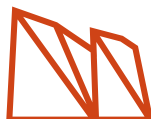
E -	Förindustriell handhuggen granitvård.	†	Klass 1 Förindustriell vård. Vårdar äldre än 1850 bör inkluderas i kyrkans inventarieförteckning.	
E 3	Mellanhög vård i svart granit, slipad dekor.	BYGGMÄSTAREN SALOMON PETTERSSON *1856 †1947 HUSTRUN SARA *1844 †1928 KNASBO	Klass 1 Tidstypisk mellanhög vård med slipad dekor. Titel, hemvist.	
E 14b	Hög vård i svart granit.	HEMMANSÄG. SVEN A. ENGBERG *1878 †1926 SV. PS. 243 HANS MAK HELGA MARIA ENGBERG *1885 †1959 SONEN GÖSTA *1910 †1975 DOTTERN SONJA *1907 †2002 STAVÅS	Klass 2 Tidstypisk högre vård. Titel, hemvist.	
E 30a	Hög korskrönt vård i rosa granit, slipad dekor.	LINUS CARLSSON *1876 †1976 HUSTRUN IDA FREDRIKA CARLSSON *1883 †1924 FR. HÖKAGÅRD SV. PS. 477 5.6 V.	Klass 2 Tidstypisk högre vård. Hemvist, psalmboksreferens.	
E 45	Grusgrav med stenram, mellanhög gavelvård med slipad dekor.	AMANDUS JOHANSSON *1876 †1951 IDA EMELIA *1884 †1955 HOLGRYTE	Klass 2 Grusgrav med gavelsten. Hemvist.	

E 48	Mellanhög vård med handhuggen inskription.	HÄR HVILAR STOFTET AF JOSEF MAGNUSSON FRÅN ST. KÄTABO ÅR 1842 † 1876	Klass 1 Tidstypisk äldre handhuggen vård. Hemvist. Ingår i samlad grupp av gravar från Stora Kätabo.	
E 48	Mellanhög vård i svart granit.	HÄR VILAR STOFTET AV HEMMANSÅGAREN PETTER MAGNUSSON STORA KÄTABO *1844 †1924 OCH HANS MAK BRITTA LOVISA KRISTINA *1854 †1947 ESAIA 57:2 GUD GIVA DEM OCH OSS ALLA EN FRÖJDEFULL UPPSTÅNDELSE.	Klass 1 Tidstypisk mellanhög vård. Titel, hemvist, bibelreferens. Ingår i samlad grupp av gravar från Stora Kätabo.	
E 48	Hög vård i svart granit, slipad dekor. Två sidor av vården i bruk.	MINNE AF JOSEF JOHNSON FR. ST. KÄTABO *1826 †1901 HUSTRUN HELENA SVENSDOTTER *1823 †1898 PS. 235 V. 5-6. PS. 374	Klass 1 Tidstypisk hög vård med dekor. Hemvist, psalmboksreferenser. Ingår i samlad grupp av gravar från Stora Kätabo.	
E 62	Hög vård i svart granit, slipad dekor. Två sidor av vården i bruk.	JOHAN ANDERS CARLSSON *1845 †1928 HUSTRUN INGRID KRISTINA *1840 †1928 DOTTERN ANNA GRETA *1875 †1875 FRÅN VICKELSBO	Klass 2 Karaktärsskapande högre vård med slipad dekor. Hemvist.	
E 66b	Mellanhög vård i svart granit.	SERG. H.W. WIBERG *1858 †1901 IDA WIBERG *1869 †1946	Klass 2 Tidstypisk vård från mellankrigstiden. Titel.	

E 80	Hög vård med träd i relief.	VERKMÄSTAREN KARL HOLMQVIST F. 1846 D. 1923 HANS MAKÅ JOHANNA HOLMQVIST F. 1864 †1955 SV. PS. 451	Klass 2 Tidstypisk högre vård. Titel, psalmboksreferens.	
G 5	Mellanhög vård i svart granit, slipad dekor.	J.P. SANDBLAD *1854 †1933 HUSTRUN MATHILDA *1862 †1927 STENDBROHULT	Klass 2 Tidstypisk vård med dekor. Hemvist.	
G 11	Mellanhög-hög vård i svart granit. Två sidor av vårderna i bruk.	SVENSKAMERIKANAREN LINUS SANDBLOM FR. KNAFRABO *1861 †1935	Klass 1 Tidstypisk vård med dekor. Titel - utvandring, hemvist.	
G 12	Mellanhög vård i svart granit med slipad dekor. Två sidor i bruk.	LANTBRUKAREN WILH. ANDERSSON *1861 †1935 FROSTABACKA	Klass 1 Tidstypisk vård med dekor. Titel, hemvist.	
G 21	Hög vård i svart granit, dekor i relief.	SELMA CARLSSON *1890 †1928 TRYGGVE CARLSSON *1923 †1987 RUNE CARLSSON *1925 †2015	Klass 2 Tidstypisk vård med dekor.	

H 17	Mellanhög-hög vård i svart granit med slipad dekor i relief.	BRÖDERNA JOHANSSON JOHN *1891 †1932 GOTTFRID *1894 †1982 KRUBEBO VILA I FRID	Klass 2 Tidstypisk vård med dekor. Hemvist. Tidstypisk plantering med funkia.	
H 20b	Stor håll i grå granit.	KYRKOHERDEN I BURSERYDS PASTORAT CARL OSCAR CARLSSON *1851 †1927 HANS MAKÅ ULRIKA NATHALIA F. ROSENGREN *1859 †1955 HANS SYSTER IDA CARLSSON *1863 †1940	Klass 1 Tidstypisk håll. Titel - verksam vid Burseryds kyrka.	
H 33	Mellanhög vård i labrador.	URMAKARE A.A. BJÖRCK *1862 †1952 HUSTRUN MANDA *1860 †1945	Klass 1 Tidstypisk modernistisk vård. Titel.	
J 15	Mellanhög tempelformad vård.	FÖRESTÅNDARINNAN ANNA PETERSSON *1881 †1950 SOLBACKEN	Klass 1 Tidstypisk tempelformad vård. Titel och hemvist - Solbackens vårdhem.	
K 10	Mellanhög vård i svart granit, slipad dekor i relief. Två sidor i bruk.	HEMMANSEGAREN PER ABRAHAMSSON *1862 †1917 HANS MAKÅ LEVINA *1868 †1942 KULLSBO PS. 484	Klass 2 Ovanligt utformad vård med slipad dekor. Titel, hemvist, psalmboksreferens.	

År 2019 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Burseryds kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger ett förslag till bevarandeplan.

Byggnadsvårdsrapport 2020:23
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM